

แนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests)

ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหาร ภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาหรือไม่เจตนาหรือบางเรื่องเป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนไม่เห็นว่าจะจะเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใดพฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ(ประโยชน์ส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

ผลประโยชน์ส่วนตน (private interest) “ผลประโยชน์” คือ สิ่งใดๆ ที่มีผลต่อบุคคล/กลุ่ม ไม่ว่าในทางบวกหรือลบ “ผลประโยชน์ส่วนตน” ไม่ได้ครอบคลุมเพียงผลประโยชน์ด้านการงานหรือธุรกิจของเจ้าหน้าที่ แต่รวมถึงคนที่ติดต่อ สัมพันธ์ด้วย เช่น เพื่อน ญาติคู่แข่ง ศัตรูเมื่อใดเจ้าหน้าที่ประสงค์จะให้คนเหล่านี้ได้หรือเสียประโยชน์ เมื่อนั้นก็ถือ ว่ามีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง

ผลประโยชน์สาธารณะ คือประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และไม่ใช่ ผลประโยชน์ของกลุ่มคน การระบุผลประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ ภาครัฐสามารถให้ ความสำคัญอันดับต้นแก่สิ่งนี้โดย

- ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- ทำงานตามหน้าที่ตามกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม
- ระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนเองมีหรืออาจจะมีและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะ มีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดขอบเขต ที่ประโยชน์ส่วนตนจะมีผลต่อความเป็นกลางในการทำหน้าที่
- หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- หลีกเลี่ยงการกระทำ/กิจกรรมส่วนตนที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน
- หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่
- ไม่ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งหรือข้อมูลภายในที่ได้ขณะอยู่ในตำแหน่ง ขณะที่เป็นหาตำแหน่งงานใหม่

จากแนวทางในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในทางราชการที่ได้ให้ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน ๕ กรณีคือ

๑. การแสวงหาประโยชน์จากทางราชการที่มีขอบ
๒. การรับผลประโยชน์จากทางราชการที่มีขอบ
๓. การใช้อิทธิพลเรียกผลประโยชน์
๔. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการ
๕. การรับทำงานนอกองค์กร

แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. กรอบการทำงานนี้เป็นวิธีการกว้าง ๆ ไม่จำกัดอยู่กับรายละเอียดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการตามบริบทขององค์กรและกฎหมายได้มี ๖ ขั้นตอน สำหรับ การพัฒนาและ การปฏิบัติตามนโยบายการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๑) ระบุว่าผลประโยชน์ทับซ้อนแบบใดบ้างที่มักเกิดขึ้นในองค์กร

๒) พัฒนานโยบายที่เหมาะสม รวมถึงกลยุทธ์การจัดการและแก้ไขปัญหา

๓) ให้การศึกษาแก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับต่างๆ รวมถึงเผยแพร่ นโยบายการ จัดการ ผลประโยชน์ทับซ้อนให้ทั่วถึงในองค์กร

๔) ดำเนินการเป็นแบบอย่าง

๕) สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนองค์กร และชุมชนทราบถึงความ มุ่งมั่นใน การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๖) บังคับใช้นโยบายและทบทวนนโยบายสม่ำเสมอ

รายละเอียดแต่ละขั้นตอน มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การระบุผลประโยชน์ทับซ้อน

- ขั้นตอนแรกนี้คือ การระบุว่าในการทำงานของหน่วยงานมีจุดใดบ้างที่เสี่ยงต่อการเกิด ผลประโยชน์ทับซ้อน และผลประโยชน์ทับซ้อนที่จะเกิดขึ้นได้นั้นมีประเภทใดบ้าง

- เป้าหมายสำคัญคือ องค์กรต้องรู้ว่าอะไรคือผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้เพื่อป้องกันไม่ให้ เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริงและที่เห็น

- การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่มีส่วนสำคัญ เพราะจะทำให้ระบุจุดเสี่ยงได้ครอบคลุม และทำให้ เจ้าหน้าที่รู้สึกเป็นเจ้าของและร่วมมือกับนโยบาย

- ตัวอย่างของผลประโยชน์ส่วนตน เช่น ผลประโยชน์ทางการเงิน ,เศรษฐกิจ (เช่น หนี้) ,ธุรกิจ ส่วนตัว/ครอบครัว, ความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว ชุมชน ชาติพันธุ์ศาสนา ฯลฯ) ,ความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น (เอ็นจีโอ สหภาพการค้า พรรคการเมือง ฯลฯ) ,การทำงานเสริมความเป็นอิสระ/การแข่งขันกับคนอื่น/กลุ่มอื่น

- ตัวอย่างของจุดเสี่ยง เช่น การปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชน การทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจตรา เพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานของการทำงานหรืออุปกรณ์ในภาคธุรกิจ การออก ใบอนุญาต การให้บริการ ที่อุปสงค์มากกว่าอุปทาน การกระจายงบประมาณ การปรับการลงโทษ การให้เงิน สิ่งของสนับสนุนช่วยเหลือ ผู้เดือดร้อน การตัดสินใจผิดพลาด ฯลฯ ทั้งนี้รวมถึงงานที่สาธารณะหรือ สื่อมวลชนให้ความสนใจเป็นพิเศษ

- การระบุผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ต้องพิจารณานิยามและข้อกำหนดทางกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๒) ดำเนินการเป็นแบบอย่าง

- การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยความทุ่มเท ของผู้ที่อยู่ใน ตำแหน่งระดับบริหาร ซึ่งต้องแสดงภาวะผู้นำ สนับสนุนนโยบายและกระบวนการอย่างแข็งขัน สนับสนุนให้ เจ้าหน้าที่เปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน และให้ความช่วยเหลือแก้ไข ผู้บริหารมีความสำคัญ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ มักจะคำนึงถึงสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสนใจ

- ผู้บริหารต้อง

(๑) พิจารณามีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ว่าหน่วยงานมีปัญหา ผลประโยชน์ทับ ซ้อนหรือไม่

(๒) ชั่งน้ำหนักประโยชน์ขององค์กร ประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ และพิจารณา ว่าอะไรคือวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการหรือแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน และ

(๓) พิจารณาปัจจัยอื่น ๆ รวมถึงระดับและลักษณะของตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลักษณะของผลประโยชน์ทับซ้อน

๓) การบังคับใช้และทบทวนนโยบาย

- ระบบจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนต้องได้รับการทบทวนประสิทธิภาพสม่ำเสมอ โดยสอบถาม ข้อมูลจากผู้ใช้งานและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ เพื่อให้ระบบใช้ได้จริง และตอบสนองต่อสภาพ การทำงานรวมถึง สภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความร่วมมือ นอกจากนี้ยังอาจ เรียนรู้จากองค์กรอื่น ๆ การแสวงหาการเรียนรู้เช่นนี้ยังเป็นการสื่อสารว่าองค์กร มีความมุ่งมั่นในการจัดการ ผลประโยชน์ทับซ้อนอีกด้วย การทบทวนควรครอบคลุมจุดเสี่ยงและมาตรการ และผลการทบทวนหรือ มีการเปลี่ยนแปลงต้องสื่อสารให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติให้เข้าใจ และปรับเปลี่ยนการทำงานให้สอดคล้องกัน โดยอาจพัฒนาระบบสนับสนุนเพื่อช่วย พัฒนาทักษะและการให้คำปรึกษาแก่ เจ้าหน้าที่

การปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือระเบียบเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

เนื่องจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีมีคณะกรรมการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยงซึ่งมีการประชุมทบทวนพิจารณาความเสี่ยงขององค์กรทุก ๖ เดือนหากมีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานในกรณีต่างๆคณะกรรมการจะนำปัญหาหรือความเสี่ยงที่ตรวจพบหรือมีข้อทักท้วงมากำหนดเป็นปัญหาขององค์กรเพื่อนำไปสู่การแก้ไขและแนวทางในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนทั้ง ๕ กรณีก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะนำมาวิเคราะห์ในคณะกรรมการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยงจากการประเมินในรอบที่ผ่านมาพบปัญหาในเรื่องที่อาจจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนใน ๔ กรณีนี้

๑. เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบ ไม่เข้าใจกฎ ระเบียบ กฎหมาย

๒. เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานยังขาดจิตสำนึกในเรื่องการสังคมแห่งคุณธรรม

๓. เจ้าหน้าที่มาเข้าประชุมไม่ตรงเวลาที่กำหนด

๔. การนำทรัพย์สินของราชการมาใช้ในเรื่องส่วนตัว เช่นการใช้อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ รถ ไฟฟ้า ของ จดหมายราชการ ฯลฯ

ดังนั้นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีจึงมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดในวาระการประชุมของผู้บริการ และได้จัดทำคำสั่งประกาศของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีในเรื่องของการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และมอบหมายให้กลุ่มงานนิติการจัดทำโครงการเพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในเรื่องการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และได้ชี้แจงให้ผู้บริหารทุกหน่วยงานในสังกัดได้เข้าใจแนวทางและให้ผู้บริหารแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ในสังกัดทุกคน ได้รับทราบแนวทางและให้ความร่วมมือในการถือปฏิบัติเพื่อความโปร่งใสขององค์กร ซึ่งผลการดำเนินงานในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ นั้น ได้ดำเนินการไปแล้วดังนี้

๑. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี ได้ดำเนินการประกาศเจตจำนงสุจริตในเรื่องการต่อต้านการทุจริตของผู้บริหาร
๒. ประกาศสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี เรื่อง การแสดงเจตนารมณ์สุจริต
๓. จัดทำโครงการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปีงบประมาณ ๒๕๖๑
๔. จัดทำคู่มือในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และแจกให้แก่หน่วยงานในสังกัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใช้ในการศึกษา

กรณีการตรวจสอบบุคลากรในหน่วยงาน ถึงความเกี่ยวข้องกับผู้เสนองานในการจัดซื้อจัดจ้าง

นอกจากการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้วสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีกำชับให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดหาระมัดระวังไม่ให้มีการแสวงหาประโยชน์การรับผลประโยชน์การใช้อิทธิพลในฐานะและตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดหาหรือการใช้ข้อมูลลับในการจัดหาที่มีหน้าที่ในการจัดหารู้จักการทำหน้าที่นำไปใช้ประโยชน์ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันในการเสนอราคาอย่างไม่เป็นธรรมหากมีกรณีดังกล่าวสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีจะดำเนินการสืบสวนหากมีมูลจะดำเนินการทางวินัยกับผู้เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

การรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีได้รายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรทราบ โดยได้วิเคราะห์ตามแนวทางการดำเนินงานตามระเบียบพัสดุการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในการตรวจราชการในเรื่องธรรมาภิบาลในเรื่องการแก้ไขข้อบกพร่องการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลการบริหารงบประมาณและด้านการพัสดุ (คนเงินของ) ซึ่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีและไม่มีข้อร้องเรียนในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนแต่อย่างใด

การนำข้อเสนอแนะจากรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนไปปรับปรุงระบบการทำงาน

เนื่องจากการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีไม่มีข้อร้องเรียนข้อทักท้วงในมูลกรณีดังกล่าวแต่อย่างใดและจากการประชุมคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในก็ไม่มีความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าวอย่างไรก็ตามสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรีโดยผู้บริหารสูงสุดได้กำชับในที่ประชุมหัวหน้าหน่วยงานย่อยให้ตระหนักและให้ดำเนินการการควบคุมภายในและตรวจสอบภายในให้ครอบคลุมหน่วยงานย่อยร้อยละ๑๐๐ และมีนโยบายให้ดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมตลอดจนกำชับให้ข้าราชการในสังกัดดำเนินการตามระเบียบของทางราชการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดและให้ตระหนักและระมัดระวังทั้งในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนตามที่กล่าวถึงข้างต้น

กลุ่มงานนิติการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี